

WOJEWODA MAZOWIECKI

WPS-I.431.1.3.2016.RS

Warszawa, 06 maja 2016 r.

**Pani
Elżbieta Kobylińska
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Brańszczyku**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 ust. 1 w związku z art. 22 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543 z późn. zm.), inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach od 14 do 19 kwietnia 2016 roku kontrolę problemową w kierowanym przez Panią Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brańszczyku.

Przedmiotem kontroli było sprawdzenie stanu zatrudnienia i kwalifikacji kadry zatrudnionej w Ośrodku Pomocy Społecznej, jakości świadczonej pracy socjalnej oraz wykorzystania kontraktu socjalnego jako narzędzia aktywizującego świadczeniobiorców ze szczególnym uwzględnieniem środowisk objętych wyłącznie tą formą pomocy.

W związku z kontrolą, której szczegółowe wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym przez Panią bez zastrzeżeń w dniu 27.04.2016 r., przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańszczyku działa na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą Nr XV/90/04 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 27.02.2004r. w sprawie *uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej* w Brańszczyku, zmienionego Uchwałą Nr XIX/110/04 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 14.04.2004r.

Na dzień kontroli w Ośrodku pracownicy socjalni zatrudnieni byli (w przeliczeniu na etaty) w liczbie 4 etatów. Na jeden etat pracownika socjalnego przypada około 2000 mieszkańców Gminy oraz średnio 50 środowisk objętych pomocą.

W związku z powyższym Ośrodek spełnia ustawowy wymóg zatrudnienia wskazany w art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, tj. jeden pracownik socjalny na nie więcej

niż 2 tysiące mieszkańców lub 50 środowisk oraz nie mniej niż 3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zespół kontrolny dokonał analizy akt osobowych wszystkich pracowników socjalnych oraz Kierownika Ośrodka. Osoba kierująca Ośrodkiem spełnia wymagania dotyczące wykształcenia i doświadczenia zawodowego, określone w art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca o pomocy społecznej. Kierownik posiada, wymagany ustawowo staż pracy w pomocy społecznej, wyższe wykształcenie oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Skontrolowani pracownicy, na dzień kontroli zatrudnieni na stanowiskach pracowników socjalnych posiadają uprawnienia do wykonywania zawodu na podstawie art. 156 ust. 1 i ust. 3a oraz art. 116 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

W trakcie kontroli Kierownik przedstawiła *Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009–2015* wprowadzoną uchwałą Nr XXXI/166/09 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 27 lutego 2009 r. W Strategii wskazano 1 nadrzędny cel strategiczny: *Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Brańszczyk, życie wolne od zagrożeń, zintegrowana społeczność*. Powyższemu nadrzędnemu celowi strategicznemu przypisano 4 cele strategiczne. Każdemu z 4 celów strategicznych przypisano cele operacyjne, a celom tym planowane działania i przewidywane efekty.

Strategia nie zawiera szczegółowego harmonogramu planowanych działań, a przez okres jej obowiązywania nie były prowadzone zapisane i założone żadne działania z zakresu ewaluacji i monitoringu, nie odbyło się żadne spotkanie zespołu wdrażającego strategię oraz podsumowującego realizację działań strategicznych.

W związku z faktem, że nie powstała dotychczas żadna roczna ocena wdrażania strategii, którą przewidziano jako element monitoringu realizacji jej elementów, analizę przyjętej Strategii pod kątem zbadania stanu jej realizacji, jak również zadań określonych w art. 15 pkt. 6, art. 17 ust. 2 pkt. 5 i art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o pomocy społecznej zespół kontrolujący oparł jedynie na wyjaśnieniach Kierownika jednostki. Szczegółowe wyjaśnienia i informacje wskazują, iż na terenie Gminy realizowana jest tylko część z zaplanowanych w Strategii działań, w tym m. in.:

1. GOPS we współpracy z Parafialnym Duszpasterstwem i Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Społecznych organizował spotkania mające na celu integrację osób starszych i niepełnosprawnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i uzależnionych. W kontrolowanym okresie odbyły się dwa spotkania integracyjne tj. z okazji obchodów Światowego Dnia Chorego w dniu 11.02.2015r. na 220 osób i Spotkanie Wigilijne w dniu 17.12.2015r. na 120 osób.

2. Ośrodek poprzez organizację usług opiekuńczych stworzył system opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi. Pracownicy GOPS współuczestniczą w poszukiwaniu osób do świadczenia pomocy usługowej.
3. Urząd Gminy przy tworzeniu nowej infrastruktury pamięta o likwidacji barier architektonicznych.
4. Urząd utworzył nowe place zabaw dla dzieci i świetlice opiekuńcze służące jako miejsce spotkań dla mieszkańców. Zorganizował też plac zabaw dla Stowarzyszenia z Białegobłota w zorganizowanym kąciku rekreacji dla mieszkańców Nowej Wsi.
5. Pomoc państwa w zakresie dożywiania – przyznawanie posiłków dla dzieci w szkołach oraz w formie zasiłków celowych na zakup żywności;
6. Realizowanie Programu Karta Dużej Rodziny;
7. Dofinansowanie dowozu dla uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Wyszkuwie;
8. Realizowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Osób Dotkniętych Przemocą.

Ponadto w dniu 01.07.2014r. Kierownik GOPS zawarł z Dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy w Wyszkuwie *Umowę w sprawie udostępniania danych osobowych* w zakresie wymiany informacji na temat osób bezrobotnych dot. szkoleń, ofert pracy, poradnictwa zawodowego. W zakresie aktywizacji osób bezrobotnych pracownicy Ośrodka w sposób szczególny zajmują się osobami bezrobotnymi 50+ i kierują je do Programu realizowanego przez Urząd Pracy.

Z analizy dokumentów oraz informacji przekazanych przez Kierownika jednostki wynika, że Strategia przyjęta w 2009 r. realizowana jest w niewielkim zakresie. Dla przykładu w realizacji celów ukierunkowanych na osoby starsze, niepełnosprawne czy rodziny, przewidziano m. in. tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu, które w ogóle nie powstały.

W badanym okresie nie były rozwijane i prowadzone nowe i innowacyjne formy pomocy, w tym szczególnie o charakterze samopomocowym.

Praca socjalna jest działalnością zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Ustalenie sytuacji osób ubiegających się lub korzystających ze świadczeń stanowi podstawę do zaplanowania zakresu pracy socjalnej. Kwestionariusze rodzinnych wywiadów środowiskowych powinny więc zawierać m. in. konkluzję tych ustaleń w formie adnotacji o kierunkach prowadzenia pracy socjalnej.

Analiza przedłożonej na potrzeby kontroli dokumentacji wykazała wykorzystywanie w pracy socjalnej metody indywidualnego przypadku oraz metody pracy grupowej. Głównymi przesłankami świadczonej pracy socjalnej było bezrobocie, alkoholizm lub bezradność w sprawach

opiekuńczo–wychowawczych. Kontrolowana jednostka prowadziła również pracę socjalną w formie działań środowiskowych, mających na celu m.in. wzmocnienie aktywności i spójności środowiska lokalnego.

W zakresie dokumentowania pracy socjalnej zauważyć należy, iż była ona wpisywana w aktach osób korzystających ze wsparcia i pomocy Ośrodka. Wybrana próba pokazała, że w zdecydowanej większości przypadków pracownicy socjalni w sposób właściwy odnotowywali działania z zakresu pracy socjalnej.

W przedłożonych raportach prac socjalnych wygenerowanych z systemu komputerowego POMOST Std również prawidłowo odnotowywano pracę socjalną. Jednakże zauważyć należy, iż nie każda odnotowana w aktach klienta informacja na temat pracy socjalnej została wpisana do systemu komputerowego.

W toku kontroli dokonano losowego sprawdzenia zgodności dat przeprowadzania wywiadów środowiskowych w miejscach zamieszkania wnioskodawców, jak również terminów wizyt w środowisku wskazanych w rejestrze pracy socjalnej z zapisami w ewidencji wyjść pracowników socjalnych w godzinach służbowych.

Analiza wykazała wiele niezgodności w tym zakresie. Może to skutkować wnioskiem, że wywiady nie zostały przeprowadzone w miejscu zamieszkania klienta, co narusza § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. Z 2012, poz. 712).

Analiza ewidencji wyjść poszczególnych pracowników socjalnych w godzinach służbowych wykazała, iż pracownicy nie wpisywali odwiedzanych środowisk, a jedynie zaznaczali nazwę miejscowości. W kilku przypadkach nie stwierdzono adnotacji na temat godziny powrotu z terenu.

Ze sprawozdania rocznego MPiPS za 2015 rok wynika, iż wyłączna praca socjalna prowadzona była w 75 środowiskach. Analiza przedstawionych dokumentów dotyczących środowisk objętych pomocą wyłącznie w formie pracy socjalnej wynika, iż tylko w 13 przypadkach na 75 wykazanych polegała na działaniach innych niż zaproszenie na uroczystość obchodów Dnia Chorego lub Wigilii organizowanych przez GOPS.

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej może zawrzeć kontrakt socjalny z osobami korzystającymi z pomocy.

Zespół inspektorów ustalił, iż w sprawozdaniu MPiPS za 2015r. GOPS w Brańszczyku nie wykazał żadnych kontraktów socjalnych. W trakcie kontroli Kierownik jednostki wyjaśniła ponadto, iż do dnia kontroli w 2016r. również nie został sporządzony żaden kontrakt socjalny.

Oceniając realizację zadania pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Od 2004 r. Statut jednostki nie był aktualizowany i wymaga zmiany z uwzględnieniem aktualnie obowiązującego stanu prawnego i realizowanych zadań. Jest to szczególnie istotne wobec zmian dokonywanych w Regulaminie Organizacyjnym, które nie są spójne z zapisami Statutu. .
2. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009 – 2015 nie zawiera szczegółowego harmonogramu planowanych działań, a przez okres obowiązywania Strategii nie były prowadzone zapisane i założone żadne działania z zakresu ewaluacji i monitoringu. Z przekazanych przez Kierownika informacji wynika, iż w 2015r. nie został utworzony harmonogram działań i nie odbyło się żadne spotkanie zespołu wdrażającego strategię oraz podsumowującego realizację działań strategicznych. Do dnia kontroli nie została wprowadzona Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na rok bieżący i kolejne lata.
3. W pracy z klientami nie są wykorzystywane dostępne narzędzia do realizacji pracy socjalnej. W kontrolowanym okresie pracownicy socjalni nie prowadzili pracy socjalnej w oparciu o kontrakt socjalny.

Za stwierdzone nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt Gminy Brochów oraz Kierownik kontrolowanej jednostki.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Pani Kierownik **o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:**

1. Podjąć działania w celu zaktualizowania Statutu tak, by był on zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa oraz zmienionym Regulaminem Ośrodka.
2. Opracować i wdrożyć gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych na rok 2016 i kolejne lata. Zaleca się, by opracowany dokument zawierał możliwe i realne cele oraz zadania, szczegółowe wskazanie okresu realizacji poszczególnych działań, bieżący monitoring i ewaluację.
3. Wykorzystywać dostępne narzędzia realizacji pracy socjalnej w formie kontraktu socjalnego, zwłaszcza w odniesieniu do osób pobierających zasiłki z tytułu bezrobocia, uzależnionych, niezaradnych.

4. Zwiększyć nadzór nad ewidencją czasu pracy i wyjść pracowników socjalnych w godzinach służbowych, tak by każde wyjście pracownika zostało odnotowane w ewidencji, natomiast w aktach klienta znajdował się dokument potwierdzający działania pracownika socjalnego w terenie (wywiad środowiskowy lub notatka służbowa).

Pouczenie:

Zgodnie z art. 128 ust.2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.

W przypadku nie zgłoszenia lub nieuwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę Mazowieckiego należy w terminie **30 dni powiadomić o sposobie realizacji zaleceń Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego**, a w przypadku ich uwzględnienia należy mieć na uwadze zmiany wynikające z powyższego faktu.

Ponadto informuję, że zgodnie z przepisem art. 130 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej ***kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 do 6 000 zł.***

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Artur Subda

Zastępca Dyrektora

Wydziału Polityki Społecznej